Eiropas Parlaments
2024-2029

PIEŅEMTIE TEKSTI

P10_TA(2025)0136

Elektrotīkli — ES energosistēmas centrālais elements

Eiropas Parlamenta 2025. gada 19. jūnija rezolūcija par elektrotīkliem — ES energosistēmas centrālais elements (2025/2006(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 194. pantu,

– ņemot vērā Komisijas 2020. gada 8. jūlija paziņojumu "Klimatneitrālas ekonomikas dzinējspēks: ES Energosistēmas integrācijas stratēģija" (COM(2020)0299),

– ņemot vērā Komisijas 2023. gada 28. novembra paziņojumu "Tīkli: trūkstošais posms – ES rīcības plāns attiecībā uz tīkliem" (COM(2023)0757),

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada janvāra ziņojumu "*Investment needs of European energy infrastructure to enable a decarbonised economy*" ("Eiropas energoinfrastruktūras investīciju vajadzības dekarbonizētas ekonomikas nodrošināšanai")[1],

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 26. februāra paziņojumu "Lētākas enerģijas rīcības plāns. Enerģētikas savienības patiesās vērtības atraisīšana: lētas, efektīvas un tīras enerģijas nodrošināšana ikvienam Eiropas iedzīvotājam" (COM(2025)0079),

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 26. februāra paziņojumu "Tīras rūpniecības kurss – kopīgs konkurētspējas un dekarbonizācijas ceļvedis" (COM(2025)0085),

---

1 Eiropas Komisijas Enerģētikas ģenerāldirektorāts, *Artelys, LBST, Trinomics, Finesso, A*. un citi., "*Investment needs of European energy infrastructure to enabling acarbond economy – Final report*", Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2025. gads.

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 5. marta paziņojumu “Eiropas rūpniecības politikas rīcības plāns autobūves nozarei” (COM(2025)0095),

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1153 (2021. gada 7. jūlijs), ar ko izveido Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu un atceļ Regulas (ES) Nr. 1316/2013 un (ES) Nr. 283/2014[1], (EISI regula),

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2022/869 (2022. gada 30. maijs) par Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnēm un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 715/2009, (ES) 2019/942 un (ES) 2019/943 un Direktīvas 2009/73/EK un (ES) 2019/944 un atceļ Regulu (ES) Nr. 347/2013[2] (*TEN-E* regula),

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES[3],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/943 (2019. gada 5. jūnijs) par elektroenerģijas iekšējo tirgu[4],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2023/2413 (2023. gada 18. oktobris), ar ko attiecībā uz atjaunīgo energoresursu enerģijas izmantošanas veicināšanu groza Direktīvu (ES) 2018/2001, Regulu (ES) 2018/1999 un Direktīvu 98/70/EK un atceļ Padomes Direktīvu (ES) 2015/652[5], (Atjaunojamo energoresursu direktīva),

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2024/1275 (2024. gada 24. aprīlis) par ēku energosniegumu[6],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2024/1711 (2024. gada 13. jūnijs), ar ko groza Direktīvas (ES) 2018/2001 un (ES) 2019/944 attiecībā uz Savienības elektroenerģijas tirgus modeļa uzlabošanu[7],

---

1 OV L 249, 14.7.2021., 38. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1153/oj.
2 OV L 152, 3.6.2022., 45. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj.
3 OV L 158, 14.6.2019., 125. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj.
4 OV L 158, 14.6.2019., 54. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj.
5 OV L, 2023/2413, 31.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj.
6 OV L, 2024/1275, 8.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj.
7 OV L, 2024/1711, 26.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj.

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1747 (2024. gada 13. jūnijs), ar ko groza Regulas (ES) 2019/942 un (ES) 2019/943 attiecībā uz Savienības elektroenerģijas tirgus modeļa uzlabošanu[1] (Elektroenerģijas tirgus modeļa (*EMD*) regula),

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013[2], kura atspoguļo ES elektrotīklu starpsavienojumu mērķrādītājus,

– ņemot vērā Padomes secinājumus "Ilgtspējīgas elektrotīkla infrastruktūras veicināšana", ko Transporta, telekomunikāciju un enerģētikas padome apstiprināja 2024. gada 30. maija sanāksmē,

– ņemot vērā Parlamenta 2020. gada 10. jūlija rezolūciju par vispusīgu Eiropas pieeju enerģijas uzglabāšanai[3],

– ņemot vērā 2021. gada 19. maija rezolūciju par ES stratēģiju energosistēmu integrēšanai[4],

– ņemot vērā Eiropas Savienības Energoregulatoru sadarbības aģentūras (*ACER*) 2023. gada janvāra ziņojumu par elektroenerģijas pārvades un sadales tarifu metodiku Eiropā,

– ņemot vērā *ACER* 2023. gada 19. decembra ziņojumu "*Demand response and other distributed energy resources: what barriers are holding them back?*" ("Reaģēšana uz pieprasījumu un citi izkliedētie energoresursi: kādi šķēršļi tos kavē?"),

– ņemot vērā elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkla (*ENTSO-E*) 2025. gada aprīļa ziņojumu "*Bidding Zone Review of the 2025 Target Year*" ("Tirdzniecības zonas pārskatīšana 2025. mērķgadā")[5],

---

1 OV L, 2024/1747, 26.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj.
2 OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj.
3 OV C 371, 15.9.2021., 58. lpp.
4 OV C 15, 12.1.2022., 45. lpp.
5 Elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls (*ENTSO-E*), "*Bidding Zone Review of the 2025 Target Year*", 2025. gada aprīlis, https://eepublicdownloads.blob.core.windows.net/public-cdn-container/clean-documents/Network%20codes%20documents/NC%20CACM/BZR/2025/Bidding_Zone_Review_of_the_2025_Target_Year.pdf.

– ņemot vērā Reglamenta 55. pantu,

– ņemot vērā Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejas ziņojumu (A10-0091/2025),

A. tā kā elektrotīkliem ir būtiska nozīme, lai Savienība varētu īstenot pāreju uz tīru enerģiju un nodrošināt atjaunīgo enerģiju, vienlaikus atbalstot ekonomikas izaugsmi; tā kā neefektivitāte un pilnīgas integrācijas trūkums negatīvi ietekmē enerģijas cenas patērētājiem un uzņēmumiem;

B. tā kā, ņemot vērā pieaugošo pieprasījumu pēc elektroenerģijas, ir vajadzīgas ievērojamas investīcijas un uzlabojumi, kā arī regulatīva uzraudzība, lai palielinātu pārrobežu un valsts līmeņa pārvades jaudu un modernizētu infrastruktūru, nodrošinot dekarbonizētu, elastīgu, decentralizētāku, digitalizētu un noturīgu elektroenerģijas sistēmu;

C. tā kā vāja savienotība un problemātiskie tīkla posmi ir vieni no galvenajiem iemesliem, kāpēc ES nevar pilnībā gūt labumu no ievērojamās uzstādītās vēja un saules enerģijas jaudas un līdz ar to nodrošināt pieņemamas cenas mājsaimniecībām un rūpniecībai; tā kā trūkst ciešas saiknes starp reģioniem ar atšķirīgām dabas un klimatiskajām iezīmēm, tādēļ dažos reģionos rodas enerģijas pārprodukcija un administratīvi ierobežojumi atjaunīgās enerģijas ražošanai, savukārt citos reģionos vērojama nepietiekama apgāde un augstas cenas;

D. tā kā pārvades sistēmas operatoriem (PSO), jo īpaši tiem, kas pieslēgti vairāk nekā vienam tirgum, ir būtiska nozīme atkrastes atjaunīgās enerģijas integrēšanā ES tīklā; tā kā, ja PSO nenodrošina tīkla jaudu, par ko panākta vienošanās, būtu jāizmaksā kompensācija attīstītājiem par zaudēto eksporta jaudu, un šī kompensācija būtu jāfinansē no pārslodzes ieņēmumiem; tā kā šāda kompensācija būtu taisnīgi jāsadala starp PSO un jāsaskaņo ar nediskriminācijas un pārrobežu tirdzniecības maksimālas palielināšanas principiem; tā kā tas apliecina, cik svarīgi ir uzturēt funkcionējošu starpsavienojumu bāzi, jo starpsavienojumu jaudas nepilnības var radīt izmaksas gan ražotājiem, gan PSO;

E. tā kā Eiropa sasniegs savus dekarbonizācijas mērķus tikai tad, ja būs saskaņota Eiropas mēroga pieeja elektroenerģijas sistēmas plānošanai, savienojot robežas, nozares un reģionus;

F. tā kā elektroenerģijas pārvades un sadales tīklu plānošana ir jākoordinē, lai nodrošinātu ES elektroenerģijas sistēmas efektīvu attīstību;

G. tā kā ES elektrotīkls tika būvēts 20. gadsimta ekonomikai, kuras pamatā bija centralizēta elektroenerģijas ražošana, izmantojot fosilo kurināmo, un tas ir jāmodernizē, lai tas atbilstu digitalizētai ekonomikai ar augstāku elektrifikācijas līmeni un lielāku decentralizētu un mainīgu atjaunīgo energoresursu īpatsvaru;

H. tā kā pārrobežu starpsavienojumiem, pārvades un sadales tīkla infrastruktūrai ir izšķiroša nozīme atjaunīgo energoresursu integrēšanā, izmaksu samazināšanā Eiropas patērētājiem un energoapgādes drošības palielināšanā;

I. tā kā sadales līmeņa tīkla projekti jau ir tiesīgi saņemt finansējumu no Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta – Enerģētika (EISI-E); tā kā saskaņā ar jaunāko kopīgu interešu projektu (KIP) sarakstu sadales tīkliem tomēr ir piešķirta tikai neliela daļa; tā kā EISI-E būtu labāk jāatspoguļo sadales tīklu loma ES enerģētikas un klimata mērķu sasniegšanā;

J. tā kā *ENTSO-E* ir aprēķinājis, ka, ieguldot 13 miljardus EUR gadā pārrobežu elektroenerģijas jomā līdz 2050. gadam, varētu samazināt sistēmas izmaksas par 23 miljardiem EUR gadā;

K. tā kā princips “energoefektivitāte pirmajā vietā” ir ES enerģētikas politikas pamatprincips un ir juridiski saistošs; norāda, ka šā principa pareiza īstenošana ievērojami samazinās enerģijas patēriņu, tādējādi samazinot vajadzību pēc investīcijām elektrotīklos un starpsavienojumos;

L. tā kā enerģētikas politikas trīsstūra – ilgtspēja, piegādes drošība un pieejamība cenas ziņā – līdzsvara saglabāšana ir būtiska sekmīgai enerģētikas pārkārtošanai un uzticamai Eiropas energosistēmai;

M. tā kā energotīkla plānošana ir ilgtermiņa process, kas cieši saistīts ar investīciju stabilitāti;

N. tā kā paredzams, ka energosistēmas elastības vajadzības līdz 2030. gadam divkāršosies, ņemot vērā atjaunīgo energoresursu īpatsvara pieaugumu; tā kā tādēļ pieprasījuma puses elastībai ir izšķiroša nozīme tīkla stabilitātes nodrošināšanā; tā kā atsevišķi iedzīvotāji, uzņēmumi un kopienas, kas piedalās elektroenerģijas tirgū, var sniegt daudzveidīgus ieguvumus tīkliem, piemēram, lielāku sistēmas efektivitāti, noturību, investīciju optimizāciju, labāku sabiedrības atbalstu un zemākas enerģijas izmaksas; tā kā bažas joprojām rada nopietna kavēšanās un nekonsekvence to spēkā esošo ES noteikumu īstenošanā, kas attiecas uz iedzīvotāju energokopienām, pieprasījuma elastību un viedo tīklu darbību;

O. tā kā, neraugoties uz to, ka reciklēšana apmierina no 40 % līdz 55 % Eiropas alumīnija un vara vajadzību, ir jāapsver turpmāki pasākumi, lai palielinātu reciklēšanas jaudu, atkritumu savākšanu un piegādes ķēdes efektivitāti;

P. tā kā Komisijas un Augstās pārstāves kopīgajā paziņojumā “ES rīcības plāns kabeļu drošības jomā” ir uzsvērts, cik svarīgi ir nodrošināt drošu rezerves kabeļu daļu piegādi un būtisku materiālu un aprīkojuma krājumu veidošanu;

Q. tā kā elektroenerģijas sistēmas pārrāvums Pireneju pussalā un Francijas daļās 2025. gada 28. aprīlī cita starpā parādīja, cik svarīgi ir palielināt energotīkla noturību, nodrošinot, ka tas vienmēr tiek labi uzturēts, aizsargāts un līdzsvarots, tostarp izmantojot elastīgus sistēmas pakalpojumus un uzlabotus pārrobežu starpsavienojumus, lai sistēmas atteices gadījumā varētu ātri atgūties;

R. tā kā valsts un reģionālā līmeņa sistēmu operatoriem ir svarīgi pienākumi, jo īpaši energoapgādes drošības jomā; tā kā visi regulatīvie uzdevumi būtu jāveic regulatīvajām aģentūrām, kas darbojas sabiedrības interesēs; tā kā līdztekus šiem pienākumiem pastiprināta regulatoru un *ACER* loma plānošanas procesos tomēr var palīdzēt novērst trūkumus, piemēram, *ENTSO-E* pašreizējo tīkla attīstības desmit gadu plāna (*TYNDP*) tīkla plānošanu, kā norādīts tīkla uzraudzības ziņojumā; tā kā, atzīstot PSO atbildību šo scenāriju izstrādē, *ACER* agrīna iesaistīšana izstrādes procesā varētu palīdzēt nodrošināt, ka scenāriju izstrādes pamatnostādnes tiek ievērotas saskaņā ar *TEN-E* regulu;

S. tā kā starpsavienojumu attīstība palīdzēs vairāk integrēt ES elektroenerģijas tirgu, tādējādi ne tikai palielinot sistēmas elastību un noturību, bet arī radot apjomradītus ietaupījumus atjaunīgās elektroenerģijas ražošanā;

T. tā kā enerģētikā nodarbināto skaits būs jāpalielina par 50 %, lai varētu izmantot atjaunīgo energoresursu, tīkla un energoefektivitātes tehnoloģijas[1];

U. tā kā mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) ir ES ekonomikas, uzņēmējdarbības un inovācijas centrālais elements, kas aptver 99 % uzņēmumu, nodrošina darbvietas vairāk nekā 85 miljoniem ES iedzīvotāju un rada vairāk nekā 58 % no ES IKP;

V. tā kā ir svarīgi palielināt decentralizētu elektroenerģijas ražošanu un pieprasījumreakciju, lai samazinātu atkarību no centralizētas ražošanas, pret ko var viegli vērst fiziskus draudus vai kiberdraudus vai ko var apdraudēt ar klimatu saistīti notikumi,

1. aicina dalībvalstis pilnībā izzināt, optimizēt, modernizēt un palielināt sava elektrotīkla jaudu, tostarp pārvades un sadales jomā; uzskata, ka elektrotīkli ir galvenais elements ES pārejā uz konkurētspējīgu neto nulles emisiju ekonomiku līdz 2050. gadam, kas spēj apvienot lielus variablu atjaunīgo energoresursu tehnoloģiju apjomus un/vai augoša pieprasījuma avotus, ko veicina augstāks elektrifikācijas līmenis un digitālo tehnoloģiju attīstība; norāda uz dalībvalstu prerogatīvu noteikt savu energoresursu struktūru;

---

[1] Komisijas 2025. gada 5. marta paziņojums “Prasmju savienība” (COM(2025)0090).

2. aicina Komisiju, dalībvalstis, *ACER*, ES SSO struktūru[1] un *ENTSO-E*[2] nekavējoties īstenot darbības, kas paredzētas ES rīcības plānā attiecībā uz tīkliem, Lētākas enerģijas rīcības plānā, elektroenerģijas tirgus modeļa reformā un Atjaunojamo energoresursu direktīvā;

3. norāda, ka ES enerģijas tirgus integrācijas pabeigšana ik gadu ietaupīs līdz 40 miljardiem EUR un elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecības pieaugums par 50 % varētu palielināt ES gada IKP par 0,1 %[3];

Elektrotīklu nozīme Eiropas enerģētikas pārkārtošanā

4. atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu par tīkliem[4]; uzsver paredzamo elektroenerģijas patēriņa pieaugumu par 60 % līdz 2030. gadam, arvien lielāku vajadzību integrēt tīklā lielu daļu variablas atjaunīgās elektroenerģijas, kā arī vajadzību pielāgot tīklus decentralizētākai, digitalizētākai un elastīgākai elektroenerģijas sistēmai, tostarp optimizēt sistēmas darbības un pilnībā izmantot vietējos elastības resursus, pieprasījumreakciju un enerģijas uzkrāšanas risinājumus, lai papildinātu vairumtirgus un uzlabotu tīkla noturību, kā rezultātā līdz 2025. gadam varētu nodrošināt papildu 23 GW pārrobežu jaudu un līdz 2030. gadam — vēl 64 GW jaudu; norāda, ka vairāk nekā 40 % Savienības sadales tīklu ir 40 un vairāk gadus veci un ir jāatjaunina[5];

5. atkārtoti norāda, ka līdz 2030. gadam Savienībai aptuveni 375 līdz 425 miljardi EUR ir jāiegulda sadales tīklos un kopumā 584 miljardi EUR – elektroenerģijas pārvades un sadales tīklos[6], tostarp pārrobežu starpsavienotājos un enerģētikas pārkārtošanai vajadzīgajā sadales tīklu pielāgošanā;

---

1 ES SSO struktūra ir tehnisko ekspertu struktūra un sadales sistēmas operatoru (SSO) asociācija, kas ar Elektroenerģijas tirgus regulu ((ES) 2019/943) pilnvarota veicināt elektroenerģijas tirgus darbību un atvieglot enerģētikas pārkārtošanu.

2 Elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls (*ENTSO-E*) ir Eiropas pārvades sistēmas operatoru (PSO) sadarbības asociācija.

3 Starptautiskais Valūtas fonds (SVF), SVF personāla 2025. gada 16. janvāra informatīvā piezīme par ES enerģijas tirgus integrāciju; kā iekļauts Padomes 2025. gada 17. janvāra informatīvajā piezīmē par ES enerģijas tirgus integrāciju: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5438-2025-INIT/en/pdf.

4 Komisijas 2023. gada 28. novembra paziņojums “Tīkli: trūkstošais posms – ES rīcības plāns attiecībā uz tīkliem” (COM(2023)0757).

5 Turpat.

6 Turpat.

6. ar bažām norāda, ka 2023. gadā elektroenerģijas pārvades tīkla pārslodzes pārvaldības izmaksas ES sasniedza 4,2 miljardus EUR[1], ka šīs izmaksas turpina pieaugt un ka ierobežojumi neļauj palielināt atjaunīgo energoresursu īpatsvaru; norāda, ka šajā rādītājā nav iekļauts elektroenerģijas sadales tīkls; uzsver, ka nepietiekamas tīkla jaudas dēļ 2023. gadā vairākās dalībvalstīs atjaunīgās elektroenerģijas izmantošana tika samazināta gandrīz 30 TWh apmērā; turklāt norāda uz negatīvo elektroenerģijas cenu gada stundu straujo pieaugumu no 154 stundām 2018. gadā līdz 1031 stundai 2024. gada septembrī[2], ko lielā mērā veicina tīkla pārslodze pie robežām un pietiekamu uzglabāšanas iespēju, elastības un pieprasījumreakcijas trūkums elektroenerģijas tirgū, lai variablu atjaunīgo energoresursu piegādi īslaicīgi pieskaņotu elektroenerģijas pieprasījumam; uzsver, ka pievēršanās šiem jautājumiem varētu palīdzēt absorbēt piedāvājuma pārpalikumu, tādējādi maksimāli izmantojot pašreizējo tīkla infrastruktūru, taču tiesiskais regulējums bieži vien nenodrošina pienācīgus stimulus šā mērķa sasniegšanai;

7. uzsver, ka nespēja modernizēt un paplašināt ES elektrotīklu līdztekus straujajai attīstībai variablu atjaunīgo energoresursu enerģijas ražošanā lielā apjomā, kas vajadzīga izvirzīto mērķrādītāju sasniegšanai, ir izraisījusi un arī turpmāk izraisīs augstu ražošanas ierobežojumu līmeni (norādes ražošanas apjoma samazināšanai); uzskata, ka atjaunīgo energoresursu enerģijas samazināta izmantošana tīkla pārslodzes un ierobežojumu dēļ ir nepieņemama augstvērtīgas atjaunīgo energoresursu elektroenerģijas un naudas izšķērdēšana; aicina Komisiju kā daļu no gaidāmās Eiropas elektrotīklu paketes izstrādāt ES stratēģiju, kuras mērķis ir ievērojami samazināt atjaunīgo energoresursu elektroenerģijas ierobežotu izmantošanu;

8. uzsver viedo tīklu nozīmi sastrēgumu pārvaldības uzlabošanā un no atjaunīgiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas sadales optimizēšanā; uzsver to ieguldījumu tīkla elastībā, integrējot digitālos rīkus, kas atvieglo pieprasījumreakciju un kolektīvo pašpatēriņu; uzsver, ka labāka tīkla pārvaldība uzlabo energonoturību, samazina ierobežojumus un nodrošina apgādi maksimālā pieprasījuma periodos;

9. uzsver, ka elektrotīkla infrastruktūra ir prioritāte ES stratēģiskās autonomijas un klimata un enerģētikas mērķrādītāju sasniegšanā; norāda uz tīras rūpniecības kursa apņemšanos nodrošināt elektrifikāciju ar galveno snieguma rādītāju, proti, līdz 2030. gadam visas tautsaimniecības mērogā panākt 32 % elektrifikācijas rādītāju, kam būtu nepieciešama būtiska un pastāvīga tīklu atjaunināšana un

---

1 *ACER* 2024. gada tirgus uzraudzības ziņojums, "*Transmission capacities for cross-zonal trade of electricity and congestion management in the EU*", 2024. gada 3. jūlijs.

2 *ACER* 2024. gada tirgus uzraudzības ziņojums "*Key developments in EU electricity wholesale markets*", 2024. gada 20. marts.

izvēršana; pauž nožēlu, ka kavēšanās pieprasījumu par pieslēgumu tīkliem apstiprināšanā palēnina elektrifikācijas tempu pat tajās dalībvalstīs, kurās ražošana no atjaunīgajiem energoresursiem strauji pieaug;

10. jo īpaši uzsver, ka energokopienām var būt izšķiroša nozīme vietējās ekonomikas atbalstīšanā; pauž nožēlu par to, ka energokopienas un mazāki operatori saskaras ar nesamērīgiem šķēršļiem piekļuvē tīklam un tīkla finansējumam regulatīvo šķēršļu un resursu ierobežojumu dēļ; tādēļ aicina dalībvalstis, kas šajā ziņā atpaliek, pilnībā īstenot Tīras enerģijas tiesību aktu kopumu, paketi "Gatavi mērķrādītājam 55 %" un Atjaunojamo energoresursu direktīvas noteikumus, dodot iedzīvotājiem, pašvaldībām, MVU un uzņēmumiem iespējas aktīvi piedalīties elektroenerģijas tirgū, jo īpaši izstrādājot veicinošus satvarus atjaunīgo energoresursu kopienām un veicinot enerģijas kopīgošanas shēmas; prasa piešķirt ar tīklu saistītu ES un valsts līmeņa finansējumu, lai ņemtu vērā energokopienu atbalstīto projektu īpašās vajadzības;

Regulatīvā situācija un problēmas

11. pauž pārliecību, ka regulējuma stabilitāte ir galvenais nosacījums, lai piesaistītu privātās investīcijas elektrotīklam un, ja iespējams, nodrošinātu ES ekonomikas elektrifikāciju par pieņemamu cenu, un atkārtoti norāda, ka pirms iespējamo jauno pārskatu izvērtēšanas ir jāīsteno jau pieņemtie tiesību akti;

12. uzsver, ka integrēta tīkla plānošana dažādās nozarēs vietējā, reģionālā, valsts un ES līmenī palielinās sistēmas efektivitāti un samazinās izmaksas; tādēļ aicina Komisiju un dalībvalstis strādāt pie integrētas plānošanas un nodrošināt, ka elektroenerģijas tīkla attīstības plāni ir saskaņoti ar 2021.–2030. gada nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem (NEKP) visiem sprieguma līmeņiem; norāda, ka pastiprināts pārvaldības satvars palīdzētu nodrošināt saskaņotību starp tīkla attīstības plāniem un valstu un ES līmeņa politikas mērķiem; atzīst, ka, lai gan dalībvalstīm ir jāziņo par savu ieguldījumu ES mērķrādītāju sasniegšanā, izmantojot NEKP, pašlaik nav paredzēts, ka PSO būtu līdzvērtīgs pienākums sistemātiski ziņot ES līmenī;

13. uzsver, ka *TEN-E* regula, kopīgu interešu projekti (KIP) un savstarpēju interešu projekti (SIP) ir spēcīgi instrumenti, ar kuriem attīstīt Savienības pārrobežu energoinfrastruktūru; pauž nožēlu par trūkumiem pašreizējā Eiropas elektroenerģijas infrastruktūras tīkla attīstības desmit gadu plānā (*TYNDP*), kuru rezultātā interese investēt nav pietiekama, lai nodrošinātu pārrobežu vajadzības[1], kā arī par to, ka tīkla plānošanā netiek pilnībā ņemti vērā pārrobežu un

---

1 *ACER* 2024. gada uzraudzības ziņojums "*Electricity Infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system*", 2024. gada 16. decembris, 17. lpp.

starpnozaru ietaupījumi[1]; turklāt pauž nožēlu par kavēšanos saistībā ar KIP pabeigšanu; mudina Komisiju ieviest saskaņotāku ilgtermiņa starpnozaru plānošanu, lai nodrošinātu saistītos ietaupījumus un ieguvumus visā ES; uzsver, ka šāda saskaņota plānošana varētu sniegt labāku informāciju infrastruktūras izmaksu dalīšanai starp dalībvalstīm; norāda — lai gan *TEN-E* regula ļauj KIP statusu noteikt arī viedo elektrotīklu projektiem ar pārrobežu ietekmi, pat ja šādi projekti fiziski nešķērso robežu, 2023. gadā KIP sarakstā bija iekļauti tikai pieci šādi projekti; tādēļ pauž stingru pārliecību, ka KIP process ir jāstiprina, jāvienkāršo un jāracionalizē, lai panāktu lielāku skaidrību un pārredzamību; aicina dalībvalstis pilnībā pabeigt KIP; aicina Komisiju steidzami ierosināt mērķtiecīgu *TEN-E* regulas pārskatīšanu, lai 1) ieviestu stingru plānošanas procesu, kas apvieno sistēmas operatoru pienākumus ar pastiprinātu *ACER* lomu, pilnvarojot *ACER* pieprasīt grozījumus scenārijos un *TYNDP*, 2) nodrošinātu scenāriju izstrādi saskaņā ar dekarbonizācijas programmu un atvieglotu piekļuvi viedo elektrotīklu projektiem un 3) ieviestu vienkāršotu pieteikšanās procedūru mazajiem un vidējiem sadales sistēmu operatoriem (SSO);

14. uzsver, ka tīkla plānošana ir ilgtermiņa process, kas cieši saistīts ar investīciju stabilitāti; tādēļ ierosina pagarināt tīkla attīstības plānu termiņu līdz 20 gadiem; uzsver, ka investīcijas tīklā ir steidzami nepieciešamas saskaņā ar ES konkurences programmu un tās nevajadzētu aizkavēt;

15. papildus norāda, ka ES arī turpmāk uzturēs ciešas elektroenerģijas saites ar savām kaimiņvalstīm, un tāpēc uzskata, ka Komisijai būtu jāveicina šāda sadarbība ar kaimiņvalstīm, izmantojot SIP ar trešām valstīm, kā paredzēts *TEN-E* regulā;

16. stingri uzsver, ka EISI-E ir kļuvusi par svarīgu instrumentu pārrobežu enerģētikas infrastruktūras līdzfinansēšanai, un prasa to turpināt; atzinīgi vērtē atkrastes elektrotīkla projektu iekļaušanu Komisijas jaunākajā dotāciju piešķīrumā EISI-E ietvaros;

17. uzskata, ka detalizētu, uzticamu un salīdzināmu datu par dalībvalstu un ES tīklu plānošanu trūkums neļauj uzlabot tīklu efektivitāti; tādēļ aicina dalībvalstis rūpīgi īstenot attiecīgo Elektroenerģijas direktīvas[2] noteikumu, jo īpaši 32. pantu, un mudināt mazākus SSO piemērot minētā panta noteikumu;

---

1 Turpat.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES (OV L 158, 14.6.2019., 125. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj).

18. atzinīgi vērtē ES SSO struktūras ziņojumu par labu praksi attiecībā uz sadales tīkla attīstības plāniem[1] (*DNDP*), kurā dalībvalstis tiek aicinātas savos *DNDP* iekļaut izmaksu un ieguvumu analīzi, lai novērtētu ieguldījumu iespējas; mudina Komisiju, pamatojoties uz šo ziņojumu, sadarbībā ar ES SSO struktūru izstrādāt pamatnostādnes, lai saskaņotu un palielinātu sadales tīklu valsts attīstības plānošanas pārredzamību, publicēt Eiropas pārskatu par *DNDP* un pieprasīt visiem pārvades un sadales operatoriem sniegt energoregulatoriem nepieciešamos datus par to pašreizējo un turpmāko tīkla uzņemšanas jaudu un tīkla plānošanu, lai energoregulatori varētu pienācīgi pārbaudīt tīkla plānošanu; aicina dalībvalstis īstenot Direktīvas (ES) 2024/1711 31. panta 3. punktu, kurā noteikts, ka tīkla operatoriem jāpublicē informācija par jaudu, kas pieejama to darbības zonā, lai nodrošinātu pārredzamību un ļautu ieinteresētajām personām pieņemt uz informāciju balstītus lēmumus par ieguldījumiem; aicina Komisiju izveidot centralizētu tiešsaistes repozitoriju visiem pārvades plāniem un *DNDP*;

19. uzsver ievērojamo risku, ko rada atjaunīgo energoresursu investīciju dzīvotspējas ierobežošana, jo īpaši ņemot vērā to, ka daudzas dalībvalstis nespēj tirgus dalībniekiem kompensēt samazinātos elektroenerģijas apjomus, neraugoties uz Regulas (ES) 2019/943 12. un 13. panta noteiktajām prasībām; pauž nožēlu par to, ka trūkst pārredzamības, pieejamu un detalizētu datu par atjaunīgās enerģijas apjomu ierobežošanu un sastrēgumu pārvaldības izmaksām;

20. uzsver, ka ir lietderīgi izmantot skaidrus rādītājus, lai novērtētu, vai ES ir uz pareizā ceļa virzībā uz tīkla paplašināšanu un nostiprināšanu, kas vajadzīga 2050. gada mērķu sasniegšanai; norāda, ka šādi rādītāji varētu ietvert atjaunīgās enerģijas ierobežošanas samazinājumus, zemākas tīkla attīstības izmaksas attiecībā pret piegādātās jaudas apjomu, esošās infrastruktūras efektīvas izmantošanas pieaugumu, zudumu samazināšanu un zemāku izejvielu intensitāti;

21. norāda uz *ENTSO-E* un ES SSO struktūras paveikto darbu sistēmas operatoriem pieejamās tīkla uzņemtspējas definīciju saskaņošanā un Savienības mēroga pārskata sagatavošanā; uzskata, ka valstu regulatīvās iestādes (VRI) varētu gūt labumu no skaidriem tiesību aktu noteikumiem par to, kā dalībvalstis var piešķirt prioritāti tīkla pieslēgumiem, lai atceltu rindas kārtības principu; tāpēc aicina Komisiju grozīt Direktīvas (ES) 2019/944 par elektroenerģijas iekšējo tirgu 6. pantu kā daļu no īstenošanas pārskatīšanas, kas Komisijai jāpabeidz līdz 2025. gada 31. decembrim, un attiecīgi ieviest pārredzamus prioritāra pieslēguma kritērijus, kas dalībvalstīm jāizvēlas un sīkāk jādefinē attiecībā uz 1) ražošanai paredzētu pieslēgumu, piemēram, projekta kvalitāti un gatavību, saistību līmeni, ieguldījumu dekarbonizācijā, sociālo vērtību un 2)

---

[1] ES SSO struktūra, “*DSO Entity’s identified good practices on Distribution Network Development Plans*”, 2024. gada 1. jūlijs.

patērētājiem paredzētu pieslēgumu, piemēram, projekta kvalitāti un gatavību, saistību līmeni, ieguldījumu dekarbonizācijā, sabiedrības interesēm vai tā stratēģisko un/vai sociālo vērtību, kā arī tīkla optimizāciju; aicina VRI un dalībvalstis nodrošināt skaidrus prioritātes noteikšanas noteikumus atbilstoši to vietējām un nacionālajām īpatnībām, lai varētu atteikties no rindas kārtības pieejas piemērošanas, mazinot vēlmi iesniegt pieslēguma pieteikumus, ja to pamatā nav stabila projekta, ja tie ir spekulatīvi vai ja attīstītājs nevar pierādīt pietiekamu apņemšanos projektu īstenot;

22. uzsver, ka uzlabotiem pārrobežu starpsavienojumiem ir ievērojams potenciāls ietaupīt izmaksas sistēmas līmenī, un tiek lēsts, ka līdz 2040. gadam ražošanas izmaksas ik gadu samazināsies par 9 miljardiem EUR, bet vajadzīgās investīcijas pārrobežu infrastruktūrā un uzglabāšanas jaudā būs 6 miljardi EUR gadā;

23. pauž nožēlu par to, ka dažas dalībvalstis līdz 2020. gadam nesasniedza 10 % starpsavienojumu mērķi, un mudina tās censties sasniegt pašreizējo 15 % starpsavienojumu mērķi 2030. gadam, kā noteikts Regulā (ES) 2018/1999, jo starpsavienojumu jauda ir būtiska ES iekšējā elektroenerģijas tirgus darbībai, ļaujot panākt būtiskus izmaksu ietaupījumus sistēmas līmenī un samazināt ražošanas izmaksas par 9 miljardiem EUR gadā līdz 2040. gadam[1]; pauž nožēlu par to, ka joprojām nav rasts risinājums līdz 2030. gadam nepieciešamajai pārrobežu jaudai 32 GW apmērā[2]; pauž nožēlu par kavēšanos un neskaidrībām attiecībā uz vairākiem starpsavienojumu projektiem; tādēļ aicina Komisiju vēlākais līdz 2026. gada jūnijam ierosināt saistošu starpsavienojumu mērķrādītāju 2036. gadam, pamatojoties uz vajadzību novērtējumu; uzsver, ka ir jāsadarbojas ar dalībvalstīm, kas nav uzņēmējas dalībvalstis, un ka sarunās ir jāiesaista ES un tās kaimiņvalstis, lai nodrošinātu projektu pabeigšanu;

24. uzsver, ka ir jāpaātrina atļauju piešķiršanas procedūras elektroenerģijas infrastruktūrai; uzsver, ka tīkla paplašināšanu nevajadzētu aizkavēt ar garām atļauju piešķiršanas procedūrām vai pārmērīgām ziņošanas prasībām; tādēļ atzinīgi vērtē pozitīvo progresu, kas panākts attiecībā uz noteikumiem, kuri pieņemti jaunākajā Atjaunojamo energoresursu direktīvas pārskatīšanā, jo īpaši tās 16.f pantā, un Ārkārtas regulā par atļauju piešķiršanu[3], paātrināt, racionalizēt un vienkāršot atļauju piešķiršanas procedūras

---

1 *ACER* 2024. gada uzraudzības ziņojums, "*Electricity Infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system*", 2024. gada 16. decembris.

2 Komisijas 2023. gada 28. novembra paziņojums "Tīkli: trūkstošais posms – ES rīcības plāns attiecībā uz tīkliem" (COM(2023)0757).

3 Padomes Regula (ES) 2022/2577 (2022. gada 22. decembris), ar ko nosaka satvaru atjaunīgās enerģijas apguves paātrināšanai (OV L 335, 29.12.2022., 36. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2577/oj).

tīkla un atjaunīgās enerģijas projektiem, jo īpaši attiecībā uz sevišķi svarīgu sabiedrības interešu principa piemērošanu tīkla projektiem; tomēr norāda, ka, neraugoties uz vērienīgajiem satvariem, kas noteikti ES līmenī, dažās dalībvalstīs projektu atļauju piešķiršanas termiņi nav būtiski uzlabojušies; tādēļ mudina dalībvalstis nekavējoties īstenot šos pasākumus un aicina Komisiju cieši uzraudzīt Atjaunojamo energoresursu direktīvas īstenošanu un regulāri novērtēt, vai pārskatītie atļauju piešķiršanas noteikumi ir pietiekami, lai sasniegtu ES mērķus; turklāt aicina Komisiju izstrādāt pamatnostādnes dalībvalstīm, lai tās savās valsts plānošanas sistēmās iekļautu klusējot izteikta apstiprinājuma principu, kā aprakstīts Atjaunojamo energoresursu direktīvas 16.a pantā; uzsver, ka administratīvās spējas stiprināšana, tostarp nodrošinot pienācīgu personālu plānošanas un atļauju piešķiršanas iestādēm, paātrinās atļauju piešķiršanas procedūras;

25. mudina dalībvalstis izstrādāt plānus, lai noteiktu īpašas infrastruktūras teritorijas tīkla projektiem, kā izklāstīts Atjaunojamo energoresursu direktīvas 15.e pantā; uzsver, ka šādi plāni ir būtiski, lai ņemtu vērā vietējās īpatnības un nodrošinātu cieņpilnu attieksmi pret aizsargājamām teritorijām; uzsver, ka šie plāni būtu cieši jākoordinē ar atjaunīgo energoresursu paātrinātas apguves teritoriju izraudzīšanos, lai nodrošinātu racionālu, efektīvu un integrētu pieeju enerģētikas infrastruktūras attīstībai;

26. norāda, ka bieži vien dokumenti ir jāiesniedz papīra formātā; aicina dalībvalstis palielināt šo procesu digitalizāciju, lai paātrinātu atļauju izsniegšanas procedūras; aicina Komisiju un dalībvalstis pārskatīt visus ES tiesību aktus, kas attiecas uz atļauju piešķiršanu, piemēram, Ietekmes uz vidi novērtējuma direktīvu[1], lai ieviestu obligātas digitālās pieteikumu sagatavošanas, iesniegšanas un apstrādes prasības;

27. uzsver, ka ir svarīgs sabiedrības atbalsts un sabiedrības iesaiste jaunu tīkla projektu izstrādē, un aicina Komisiju izstrādāt paraugprakses kopumu, ko šajā saistībā var izmantot visās dalībvalstīs; uzsver, ka ir ārkārtīgi svarīgi efektīvi sazināties ar iedzīvotājiem un kopienām par tīkla projektiem un stiprināšanu; norāda, ka vietējā līmeņa atbalsts var palīdzēt paātrināt kritiskās infrastruktūras nodrošināšanu un tādējādi sasniegt valsts un ES līmeņa mērķus; mudina ātri īstenot ES paktu par sadarbību ar elektroenerģijas nozari un koordināciju ar valstu parakstītājiem (PSO, SSO, VRI), lai garantētu agrīnu, jēgpilnu un regulāru sabiedrības līdzdalību tīkla projektos;

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 26, 28.1.2012., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj).

28. aicina gaidāmajā Eiropas Tīklu paketē sasaukt TAIEX[1] Atļauju piešķiršanas darba grupu, lai atbalstītu dalībvalstis administratīvo šķēršļu novēršanā, regulatīvo spēju uzlabošanā un projektu apstiprināšanas paātrināšanā, izmantojot paraugprakses apmaiņu un pārrobežu koordināciju;

29. atzinīgi vērtē iniciatīvas, kas paziņotas Lētākas enerģijas rīcības plānā; iesaka Komisijai paplašināt trīspusējo līgumu par pieejamu enerģiju Eiropas rūpniecībai, attiecinot to arī uz mazākiem enerģijas ražotājiem, tostarp energokopienām, MVU un uzņēmumiem, kas izmanto elastību un pieprasījumreakciju, un šo sadarbības struktūru rezultātus sasaistīt ar tīkla plānošanas procesiem valstu un ES līmenī, lai jau no paša sākuma optimizētu plānošanu, investīcijas un tīkla izmantošanu;

30. uzsver, ka ir jāuzlabo publiskā iepirkuma regulējums, lai risinātu tīkla operatoru problēmas, kas saistītas ar piegādes ķēdēm; tādēļ atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu par tīras rūpniecības kursu un Komisijas paziņojumu par publiskā iepirkuma direktīvu[2] gaidāmo pārskatīšanu; uzsver publiskā iepirkuma potenciālu, kas ļauj turpināt attīstīt spēcīgu ES ražošanas piegādes ķēdi elektrotīkla aprīkojumam, programmatūrai un pakalpojumiem; mudina Komisiju veicināt noturību, ilgtspēju un drošību tīkla operatoru publiskā iepirkuma procedūrās; atbalsta lielāku saskaņotību starp ES noteikumiem par publisko iepirkumu; aicina Komisiju pielāgot ES noteikumus par publisko iepirkumu, lai saskaņotu un vienkāršotu funkcionālās konkursa specifikācijas nolūkā palielināt tīkla komponentu ražošanas jaudu;

31. uzskata, ka ir vajadzīga pienācīga standartizācija un kopīgas tehniskās specifikācijas, lai panāktu apjomradītus ietaupījumus un paātrinātu tehnoloģiju izstrādi; turklāt uzskata, ka ir būtiski nodrošināt pareizo standartizācijas līmeni, lai nemazinātu ražotāju inovācijas spēju;

32. atkārtoti norāda, ka ir jāapsver jauni uzņēmējdarbības modeļi starp iekārtu ražotājiem un operatoriem, piemēram, ilgtermiņa pamatnolīgumi, kas veicina pāreju no vienreizējiem "tīkla projektiem" uz ilgtspējīgām un strukturētām "tīkla programmām", kuras tīkla tehnoloģiju ražotājiem nodrošina paredzamāku plānošanu; prasa racionalizēt konkursa procedūras tīkla aprīkojuma un pakalpojumu nodrošināšanai;

---

1 *TAIEX* ir Eiropas Komisijas Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas instruments. Tas atbalsta valsts administratīvās iestādes ES tiesību aktu transponēšanā, īstenošanā un izpildē, kā arī ES paraugprakses apmaiņas sekmēšanā.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj).

33. uzsver, ka šī gaidāmā Publiskā iepirkuma direktīvu pārskatīšana ļaus iekļaut ilgtspējas, noturības un Eiropas preferenču kritērijus ES publiskā iepirkuma procesos stratēģiskām nozarēm saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1735[1] 25. panta noteikumiem; prasa skaidri atzīt tīklus un saistītās tehnoloģijas par stratēģiski svarīgām nozarēm, lai nodrošinātu to atbilstību pārskatītajam regulējumam; uzsver, ka ir būtiski stiprināt Eiropas priekšrocības publiskā iepirkuma procesos, lai samazinātu ES atkarību no trešo valstu piegādātājiem, uzlabotu piegādes ķēdes drošību un veicinātu noturīgu ES rūpniecisko bāzi, kas spēj atbalstīt enerģētikas pārkārtošanu; atzinīgi vērtē to, ka Eiropas Investīciju banka (EIB) ir nākusi klajā ar "tīkla komponentu ražošanas paketi", lai atbalstītu Eiropas piegādes ķēdi, paredzot vismaz 1,5 miljardu EUR pretgalvojumu tīkla sastāvdaļu ražotājiem; aicina izstrādāt vēl citus līdzīgus finanšu instrumentus, lai nodrošinātu ilgtermiņa investīciju noteiktību un paātrinātu Eiropas ražošanas jaudas palielināšanu;

Finansēšana

34. norāda, ka pēdējo piecu gadu laikā globālās investīcijas jaudas palielināšanā ir pieaugušas gandrīz par 40 %, savukārt investīcijas tīkla infrastruktūrā ir atpalikušas; norāda, ka aplēses par investīcijām, kas ES būs jāveic tās tīklā laikposmā no 2025. gada līdz 2050. gadam, ir robežās no 1950 miljardiem EUR līdz 2600 miljardiem EUR[2];

35. ar bažām konstatē, ka saskaņā ar EISI-E piešķirtais budžets nebija pietiekams tam, lai panāktu paātrinājumu visās KIP un SIP kategorijās; norāda, ka programmai, kuras budžets 2021.–2027. gadam ir 5,84 miljardi EUR, ir ierobežota kapacitāte un tai var būt grūti pielāgoties investīciju vajadzībām; aicina Komisiju un dalībvalstis, ierosinot nākamo daudzgadu finanšu shēmu (DFS), būtiski palielināt EISI-E finansējumu un to EISI-E līdzekļu procentuālo daļu, kuri paredzēti elektroenerģijas infrastruktūrai kā atsevišķs pienācīgs avots, un nodrošināt, ka projekti gan sadales, gan pārvades līmenī ar ES pievienoto vērtību ir tiesīgi saņemt budžeta līdzekļus, kas piešķirti saskaņā ar EISI-E; mudina Komisiju turpināt pētīt līdzfinansēšanas iespējas starp EISI-E un atjaunīgās enerģijas finansēšanas mehānismu;

36. norāda, ka ES finansējums galvenokārt tiek piešķirts pārvades tīkliem ar salīdzinoši nenozīmīgiem piešķīrumiem sadales tīkliem,

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1735 (2024. gada 13. jūnijs) par pasākumu satvara izveidi Eiropas neto nulles emisiju tehnoloģiju izgatavošanas ekosistēmas stiprināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1724 (OV L, 2024/1735, 28.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

[2] *ACER* 2024. gada uzraudzības ziņojums "*Electricity Infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system*", 2024. gada 16. decembris, 30. lpp.

neraugoties uz to būtisko nozīmi ES enerģētikas pārkārtošanā, par ko liecina tas, ka laikposmā no 2014. gada līdz 2020. gadam EISI-E finansēja projektus aptuveni 5,3 miljardu EUR vērtībā, no kuriem aptuveni 1,7 miljardi EUR tika piešķirti pārvades tīkliem un 237 miljoni EUR — viedajiem sadales tīkliem; norāda, ka pēdējā KIP sarakstā bija iekļauti tikai pieci viedās elektroenerģijas projekti;

37. pauž dziļu nožēlu par to, ka, lai gan reģionālie fondi, piemēram, Kohēzijas fonds, Eiropas Reģionālās attīstības fonds vai Atveseļošanas un noturības mehānisms, principā paredz ieguldījumus tīklā, praksē tos tīkla projektiem izmanto nepietiekami; pauž nožēlu arī par to, ka novērtēšanas kritēriji, ko piemēro to projektu novērtēšanai, kuri iesniegti, atsaucoties uz ES Inovāciju fonda uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus, neļauj finansēt tīkla tehnoloģiju demonstrējumus un ražošanu; aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt, lai proporcionāla šāda finansējuma daļa tiktu tērēta arī ieguldījumiem tīklā;

38. aicina dalībvalstis vienkāršot tīkla operatoru piekļuvi dalībvalstu pārvaldītajiem ES līdzekļiem, piemēram, izveidojot vienas pieturas aģentūru tajās dalībvalstīs, kurās ir liels mazo un vidējo SSO īpatsvars;

39. aicina Komisiju ierosināt īpašu finansēšanas instrumentu, piemēram, tādu, kura pamatā ir ieņēmumi no tirgū balstītas emisiju samazināšanas shēmas, lai dalībvalstis varētu atbalstīt decentralizētus un inovatīvus tīkla projektus ar skaidru ES pievienoto vērtību, tostarp mazākus projektus, nodrošinot, ka dalībvalstis to efektīvi izmanto šiem mērķiem;

40. uzsver, ka papildus publiskā finansējuma mehānismiem ir vajadzīgs tiesiskais regulējums, kas piesaistītu privātās investīcijas un nodrošinātu izmaksas atspoguļojošus tarifus;

41. pauž pārliecību, ka apsteidzošās investīcijas un tālredzīgas investīcijas palīdzēs novērst problemātiskās vietas tīklā un nepieļaut ierobežojumus; norāda, ka *EMD* regula paredz apsteidzošo investīciju regulatīvos elementus, bet neparedz saskaņotu definīciju un īstenošanu visā Savienībā; aicina dalībvalstis ātri īstenot iepriekš minētos *EMD* regulas noteikumus un likvidēt juridiskos šķēršļus, aicina VRI likvidēt šķēršļus attiecībā uz regulatīvajiem stimuliem un stimulu trūkumu, kā arī aicina Komisiju steidzami sniegt norādījumus par apsteidzošo investīciju apstiprināšanu, kā paziņots tās Rīcības plānā attiecībā uz tīkliem[1]; uzskata, ka šajā ziņā lietderīga varētu būt turpmāka saskaņošana; prasa veikt detalizētu izmaksu un ieguvumu analīzi un uz scenārijiem balstītu plānošanu, lai novērtētu turpmākās izmantošanas iespējamību, un iesaka divpakāpju apstiprināšanas procesu projektiem ar augstāku riska līmeni, vispirms apstiprinot

---

[1] Komisijas 2023. gada 28. novembra paziņojums “Tīkli: trūkstošais posms – ES rīcības plāns attiecībā uz tīkliem” (COM(2023)0757).

mazākus budžetus pētījumiem vai plānošanai, kam seko otrs apstiprinājums dārgākajiem pasākumiem, lai samazinātu balasta aktīvu risku;

42. atzīst, ka investīcijas tīklā no kapitāla tirgiem var stimulēt, nodrošinot uz tirgu orientētus nosacījumus, piemēram, piemērotas peļņas normas un stingru tiesisko regulējumu; uzsver, ka ES un dalībvalstīm būtu jāveicina privātās investīcijas, nodrošinot riska mazināšanas instrumentus vai dalībvalstu garantijas; aicina Komisiju un EIB vēl vairāk stiprināt finansēšanas un riska mazināšanas iniciatīvas un instrumentus, piemēram, pretgarantijas, lai atbalstītu turpmāku elektrotīkla paplašināšanu un modernizāciju par pieņemamām cenām sistēmu operatoriem; uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt, lai, ņemot vērā minētās infrastruktūras kritiski svarīgo nozīmi, ES elektrotīklu finansētu tikai ES dalībnieku vai iepriekš pārbaudītu trešo valstu investoru publisks un privāts kapitāls un tādējādi tā īpašumtiesības būtu tikai šādiem investoriem;

43. uzsver, ka, lai gan investīciju lēmumu pamatā vajadzētu būt efektivitātei, tostarp energoefektivitātei un izmaksu efektivitātei, ieguldījumi nebūtu jākoncentrē tikai uz kapitālizdevumiem un ka vienlīdz būtu jāapsver investīcijas esošās infrastruktūras optimizācijā, atjaunošanā un modernizēšanā; tādēļ atzinīgi vērtē *EMD* regulas 18. pantu, kurā aicināts tarifu metodikā vienlīdz lielā mērā ņemt vērā gan kapitālizdevumus, gan darbības izdevumus un atalgot operatorus, kas palielina to tīklu darbības un attīstības efektivitāti, tostarp izmantojot energoefektivitāti, elastību un digitalizāciju; aicina Komisiju un dalībvalstis rūpīgi īstenot regulas noteikumus un koncentrēties uz taisnīgas un savlaicīgas kompensācijas nodrošināšanu sistēmu operatoriem par tiem radītajām izmaksām;

44. norāda, ka ES ekonomikas elektrifikācija, ja tas ir tehniski un ekonomiski iespējams, palīdzētu samazināt tīkla tarifus, sadalot izmaksas plašākam lietotāju lokam; tādēļ uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt, lai nākotnes tīkla attīstība būtu pilnībā saskaņota ar pieprasījuma prognozēm, ko veicina elektrifikācijas līmeņa pieaugums; pauž bažas par to, ka saskaņā ar ekspertu prognozēm tīkla tarifi līdz 2050. gadam palielināsies par aptuveni 50–100 %[1]; tādēļ uzsver, ka ir vajadzīgi instrumenti un iniciatīvas, kas palīdz tīkla operatoriem efektīvi pārvaldīt pieejamo tīkla jaudu, tostarp iepērkot elastības pakalpojumus, lai samazinātu noteikti nepieciešamās investīcijas tīklā; uzsver, ka elastīgi pieslēguma līgumi, elastīgi tīkla tarifi un vietējie elastības tirgi veicina tīkla efektivitāti; aicina VRI veicināt šos elastīgos tarifus, kas ļauj patērētājiem viegli reaģēt uz cenu signāliem, vienlaikus aizsargājot neaizsargātas mājsaimniecības un uzņēmumus no cenu maksimuma;

---

1 *ACER* 2024. gada uzraudzības ziņojums, “*Electricity Infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system*”, turpat.

aicina Komisiju un dalībvalstis aktīvi novērst trūkumus tarifos, pieslēguma maksās un noteikumos, lai veicinātu pārrobežu un atkrastes hibrīdtīklu investīcijas;

45. aicina dalībvalstis īstenot attiecīgo ES tiesisko regulējumu, lai atraisītu pieprasījuma puses elastību, paātrinot viedo skaitītāju ieviešanu, nodrošinot piekļuvi datiem no visām uzskaites ierīcēm un nodrošinot efektīvus cenu signālus, lai nozares un mājsaimniecības varētu optimizēt patēriņu un samazināt elektroenerģijas rēķinus, vienlaikus palīdzot samazināt darbības izmaksas un vajadzību pēc papildu investīcijām tīklā;

46. uzsver, ka tīkla tarifu un dažu maksu atvieglošana, kam varētu būt augsto elektroenerģijas cenu samazināšanas ietekme, kā ierosināts Lētākas enerģijas rīcības plānā, ir jāpapildina ar plānu, kā aizstāt līdzekļu avotus, kas vajadzīgi tīklu investīcijām, ar alternatīvām, lai nākotnē izvairītos no nepietiekamām investīcijām tīklos;

47. uzsver, ka ir svarīgi līdz minimumam samazināt papildu izmaksas par patērētāju rēķiniem, kas izriet no investīcijām, kuras vajadzīgas tīkla modernizācijai un paplašināšanai, kas savukārt vajadzīga, lai sasniegtu ES mērķus klimata un konkurētspējas jomā; aicina Komisiju sadarboties ar dalībvalstīm, lai izstrādātu saskaņotu paraugprakses kopumu attiecībā uz investīcijām un vienlīdzīgu tīkla tarifu struktūru, īpašu uzmanību pievēršot parredzamības palielināšanai un ar enerģiju nesaistītu maksu atcelšanai tarifos;

48. norāda, ka integrētā tirgū un zemu izmaksu atjaunīgo energoresursu apmaiņā svarīga nozīme ir pārvades infrastruktūrai un starpzonu jaudas pieejamībai, vienlaikus ievērojot sistēmas drošību; norāda, ka *EMD* regulā ir noteikts līdz 2025. gadam sasniedzams starpzonu tirdzniecībai pieejamo jaudu mērķis vismaz 70 % apmērā, bet dalībvalstis to ne tuvu nav sasniegušas; tādēļ mudina dalībvalstis un to PSO paātrināt centienus maksimāli palielināt starpzonu tirdzniecības iespējas, lai nodrošinātu efektīvu iekšējo elektroenerģijas tirgu, pienācīgus lēmumus par investīcijām un atjaunojamās enerģijas integrāciju; pauž nožēlu par to, ka šā mērķa sasniegšana bieži ir radījusi pārdispečēšanas izmaksas; norāda, ka pašreizējiem izmaksu dalīšanas mehānismiem (piemēram, pārrobežu izmaksu sadale (*CBCA*), pārvades sistēmu operatoru (PSO) savstarpējais kompensācijas mehānisms un izmaksu dalīšanas pārdispečēšana) ir ierobežota darbības joma un tie grūti īstenojami, un tas neveicina pārrobežu investīcijas, piemēram, atkrastes tīklu gadījumā; aicina Komisiju holistiski pārskatīt un uzlabot šos mehānismus, lai nodrošinātu, ka tie atspoguļo infrastruktūras kopīgos ieguvumus un pievēršas gan iekšējo, gan pārrobežu elektroenerģijas plūsmu daudzveidībai, tostarp taisnīgam un līdzsvarotam, un uz objektīviem kritērijiem balstītam izmaksu un ieguvumu sadales mehānismam pārrobežu infrastruktūras projektu gadījumā;

49. pieņem zināšanai *ENTSO-E* 2025. gada aprīļa ziņojumu par iespējamām alternatīvām tirdzniecības zonu konfigurācijām, pamatojoties uz PSO sniegtajām atrašanās vietas robežcenu simulācijām;

Tīklu uzlabojošas tehnoloģijas, digitalizācija, inovatīvi risinājumi un noturība

50. uzsver, ka tīklu uzlabojošas tehnoloģijas, digitālie risinājumi, palīgpakalpojumi un datu pārvaldības tehnoloģijas, kā arī viedās energoierīces, kas bieži vien izmanto mākslīgo intelektu, var ievērojami palielināt esošo tīkla jaudu efektivitāti un maksimāli izmantot esošos aktīvus, samazinot vajadzību pēc jaunas infrastruktūras, piemēram, sniedzot reāllaika informāciju par enerģijas plūsmām; tāpēc uzstāj, ka jāpēta šīs tehnoloģijas un inovatīvie risinājumi; mudina VRI stimulēt PSO un SSO paļāvību uz šādām tehnoloģijām, izsverot šo tehnoloģiju izmantošanas izmaksas un priekšrocības salīdzinājumā ar tīkla paplašināšanu un izmantojot uz ieguvumiem, nevis izmaksām balstītas atlīdzības shēmas, un vērtēt PSO un SSO, balstoties uz šādu tehnoloģiju izmantojumu; aicina Komisiju arī turpmāk veicināt šādas inovatīvas tehnoloģijas, vērtējot projektus, kas pieteikti ES finansējumam;

51. atzinīgi vērtē *ENTSO-E* un ES SSO struktūras līdz šim paveikto darbu PSO/SSO *Technopedia*[1] izstrādē un aicina Komisiju uzdot reizi divos gados atjaunināt *Technopedia*, lai precīzi atspoguļotu iekļauto tehnoloģiju tehnoloģiskās gatavības līmeni (*TRL*);

52. mudina Komisiju un dalībvalstis vēl vairāk veicināt un palielināt Eiropas elektroenerģijas sistēmas digitalizāciju, kas ļautu optimizēt elektroenerģijas sistēmas darbību un samazināt spiedienu uz piegādes ķēdi; uzsver, ka datu kopīgošana un datu sadarbspēja ir būtiska tīkla plānošanai un optimizācijai; mudina dalībvalstis, VRI, ES SSO struktūru un *ACER* turpināt un paātrināt darbu pie uzraudzības sistēmas, kuras pamatā ir rādītāji, ar kuriem mēra viedtīklu sniegumu (“viedtīklu rādītāji”), kā noteikts Elektroenerģijas direktīvā;

53. uzsver, ka steidzami ir jāuzlabo kritiskās elektroenerģijas infrastruktūras, tostarp sabotāžas riskam pakļauto starpsavienojumu un zemūdens kabeļu, drošība un jāuzlabo tās noturība pret ekstrēmiem laikapstākļu notikumiem, klimata pārmaiņām un fiziskiem un digitāliem uzbrukumiem; uzsver, ka ir jāstiprina sadarbība valstu, reģionālā un ES līmenī;

54. uzsver, ka pieaug risks, ka pret visu ES elektrotīklu varētu tikt vērsti koordinēti kiberuzbrukumi; atgādina, cik svarīgi ir ātri īstenot

---

[1] ES SSO struktūra, “ES Tīklu rīcības plāna 7. darbības īstenošana: SSO/PSO *Technopedia*, *ENTSO-E* un SSO struktūra”, 2024. gada 18. decembris.

kiberdrošības un citus saistītos tīkla kodeksus un saistītos tiesību aktus, piemēram, TID 2 direktīvu[1] un Kiberdrošības aktu[2], un mudina Komisiju gaidāmajās tiesību aktu pārskatīšanās labot fiziskā tīkla aprīkojuma, tostarp tālvadības tīkla aprīkojuma, piemēram, invertoru, statusu, kas pašlaik netiek uzskatīts par pietiekami augstu kiberdrošības standartu, jo īpaši gadījumos, kad ražotājam trešās valsts jurisdikcijā ir pienākums ziņot minētās trešās valsts iestādēm informāciju par programmatūras vai aparatūras ievainojamību; prasa uzlabot ES līmeņa dialogu starp visām pusēm, lai stiprinātu sagatavotību un noturību; uzskata, ka VRI būtu jāatzīst izmaksas, ko operatoriem rada kiberdrošības un noturības pasākumu, tostarp ar pielāgošanos klimata pārmaiņām saistītu pasākumu, pieņemšana, un jānodrošina stimuli investīcijām, kas paredzētas, lai palielinātu energoinfrastruktūras noturību pret kiberdraudiem, fiziskiem draudiem un hibrīddraudiem;

55. uzsver, ka ir jāpastiprina centieni aizsargāt pašreizējo un nākotnes kritisko zemūdens un sauszemes energoinfrastruktūru; uzskata, ka ES būtu jāuzņemas lielāka loma šai infrastruktūrai kaitējošu incidentu nepieļaušanā, pārraudzības veicināšanā un bojātās infrastruktūras atjaunošanā, izmantojot jaunākās tehnoloģijas; aicina Komisiju un dalībvalstis rast risinājumus, kā palielināt kritiskās infrastruktūras aizsardzību un noturību, tostarp risinājumus, kā finansēt šādus pasākumus un tehnoloģijas;

56. atzīst, ka jauni augstsprieguma elektrotīklu projekti sniedz daudzfunkcionālu un izmaksu ziņā efektīvu iespēju integrēt papildu drošības pasākumus (t. i., sensorus, hidrolokatorus u. c.) un vides risinājumus (t. i., putnu atbaidīšanas ierīces, uguns detektorus, dabas koridorus u. c.), ja tos plāno holistiskā veidā; aicina Komisiju izstrādāt VRI paredzētas pamatnostādnes, lai nodrošinātu, ka tīkla projektu sākotnējā plānošana tiek veikta un finansēta, ņemot vērā šos elementus;

57. mudina Komisiju, SSO un PSO izveidot ES īpašumā esošu kopīgu Eiropas enerģētikas datu telpu, kuras pamatā būtu tehniskās

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2555 (2022. gada 14. decembris), ar ko paredz pasākumus nolūkā panākt vienādi augstu kiberdrošības līmeni visā Savienībā un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 910/2014 un Direktīvu (ES) 2018/1972 un atceļ Direktīvu (ES) 2016/1148 (TID 2 direktīva) (OV L 333, 27.12.2022., 80. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/881 (2019. gada 17. aprīlis) par ENISA (Eiropas Savienības Kiberdrošības aģentūra) un par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju kiberdrošības sertifikāciju, un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 526/2013 (Kiberdrošības akts) (OV L 151, 7.6.2019., 15. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj).

zināšanas un prakse, izmantojot pieejamos datus[1], un kura balstītos uz vienotu noteikumu kopumu, kas nodrošina enerģētikas datu drošu, pārredzamu pārnesamību un sadarbspēju, un kurā saskaņoti dati tiek droši pārvaldīti, apmainīti un uzglabāti ES; uzsver, ka šai kopīgajai Eiropas enerģētikas datu telpai būtu jāveicina datu apkopošana un kopīgošana, izmantojot atbilstošas pārvaldības struktūras un datu kopīgošanas pakalpojumus, atbalstot kritiski svarīgas enerģētikas operācijas, tostarp pārvadi un sadali; uzsver, ka Eiropas PSO, SSO un citiem iepriekš pārbaudītiem elektrotīkla dalībniekiem ir jāspēj droši un viedi ekspluatēt tīklu, optimizējot tā izmantošanu, integrējot elastību un inovatīvas tehnoloģijas saskaņā ar sadarbspējas, uzticamības, datu vērtības un pārvaldības pamatprincipiem; norāda, ka datu apmaiņas pasākumos ir jāņem vērā arī mijiedarbība ar trešām pusēm;

58. atzīst elastības potenciālu, kas nepieciešams instruments sistēmas darbības optimizēšanai, sistēmas stabilitātes saglabāšanai un iespēju nodrošināšanai patērētājiem, stimulējot viņus mainīt savus patēriņa modeļus; uzsver, ka ir svarīgi īstenot atbilstīgus pasākumus, lai garantētu efektīvus cenu signālus, kas stimulē elastību, tostarp no visu galalietotāju puses, un nodrošināt, ka visi resursi veicina sistēmas drošību, tostarp paātrinot viedo skaitītāju ieviešanu, viedas energoefektīvas ēkas un nodrošinot piekļuvi datiem no visām uzskaites ierīcēm; aicina VRI atzīt elastīguma inovācijas un izmēģinājuma projektus sistēmā, ciktāl tie negatīvi neietekmē tīkla vispārējo līdzsvaru un stabilitāti, lai turpinātu stimulēt inovāciju;

59. aicina VRI cieši sadarboties ar PSO un SSO, lai novērtētu valstu sistēmu elastības potenciālu un vajadzības pašreizējā un turpmākajā plānošanā, ņemot vērā nozares, lielo patērētāju, lielo ražotāju un uzkrāšanas klātbūtni; jo īpaši uzsver būtisko nozīmi, kāda pārslodzes pārvaldības pakalpojumu sniegšanā tīklā var būt uzkrāšanas aktīviem, tostarp ilgstošai elektroenerģijas uzkrāšanai, kas spēj nodrošināt līdz 100 stundām elektroenerģijas; norāda — lai sniegtu šos būtiskos sistēmas pakalpojumus, investoriem, kas iegulda uzkrāšanas aktīvos, ir vajadzīgi stabili ilgtermiņa ieņēmumu modeļi, kas ir līdzīgi tam, kā atbalsta shēmas ir sekmīgi nodrošinājas ieņēmumu noteiktību attiecībā uz atjaunīgo energoresursu ražošanas aktīviem;

Piegādes ķēde, izejvielas un prasmju nepieciešamība

---

1 Eiropas Komisijas Enerģētikas ģenerāldirektorāts, *Fraunhofer* Sistēmu un inovāciju pētniecības institūts (*ISI), Guidehouse, McKinsey & Company, TNO, Trinomics*, Utrehtas Universitāte, *Berhouta, V., Villeviere, C., Bergsträßer, J., Klobasa, M., Regeczi, D., Dognini, A., Singh, M., Stornebrink, M., Hülsewig, T., Seigeot, V., Lenzmann, F.Breitschopf, B.*, "Kopīgā Eiropas enerģētikas datu telpa", Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2023. gads.

60. ar bažām norāda, ka globālais energotīkla tehnoloģiju pieprasījuma pieaugums ir radījis spiedienu uz piegādes ķēdēm un kabeļu, transformatoru, komponentu un kritiski svarīgu tehnoloģiju pieejamību; uzsver Starptautiskās Enerģētikas aģentūras 2025. gada februāra ziņojumā "*Building the Future Transmission Grid*"[1] ("Nākotnes pārvades tīkla veidošana") iekļautos konstatējumus, ka patlaban ir vajadzīgi divi līdz trīs gadi, lai iepirktu kabeļus, un līdz pat četriem gadiem, lai nodrošinātu lielus spēka transformatorus, un ka vidējais kabeļu un lielu spēka transformatoru piegādes laiks kopš 2021. gada ir gandrīz divkāršojies;

61. pauž bažas par daudzu tīkla tehnoloģiju komponentu ilgo piegādes izpildes laiku un joprojām ir apņēmības pilns saglabāt Eiropas vadošo lomu energotīkla tehnoloģiju jomā, kā arī uzsver, ka ir vajadzīgas inovācijas, lai izstrādātu, demonstrētu un izvērstu Eiropas lieljaudas tīkla tehnoloģijas un inovatīvas tīklu uzlabojošas tehnoloģijas;

62. uzsver, ka kritiski un stratēģiski svarīgas izejvielas ir būtiskas tīkla infrastruktūrai, jo pieprasījums pēc alumīnija un vara līdz 2050. gadam pieaugs attiecīgi par 33 % un 35 %[2]; pieņem zināšanai Komisijas lēmumu dažus kritiski svarīgo izejvielu projektus atzīt par stratēģiskiem projektiem saskaņā ar Kritiski svarīgo izejvielu aktu[3], lai nodrošinātu piekļuvi šiem būtiskajiem materiāliem un dažādotu piegādes avotus; aicina Komisiju un dalībvalstis uzlabot reciklēšanu un šajā nolūkā atbalstīt stratēģiskas partnerības un tirdzniecības nolīgumus;

63. uzsver, ka jāstiprina tīkla piegādes ķēdes, lai palielinātu tīkla tehnoloģiju piegādes par pieņemamām izmaksām un tādējādi ierobežotu izmaksas, ko patērētājiem rada tīkla maksas; aicina īstenot stratēģisku pieeju ar tīkliem saistītu energotehnoloģiju, komponentu vai kritiski svarīgu materiālu iegādei, lai izvairītos no atkarības no atsevišķiem piegādātājiem ārpus ES;

---

1 Starptautiskā Enerģētikas aģentūra, "*Building the Future Transmission Grid – Strategies to navigate supply chain challenges*", 2025. gada februāris, https://iea.blob.core.windows.net/assets/a688d0f5-a100-447f-91a1-50b7b0d8eaa1/BuildingtheFutureTransmissionGrid.pdf.

2 Lēvenas Katoļu universitāte, *Eurometaux*, "*Study quantifies metal supplies needed to reach EU's climate neutrality goal*", 2022. gada 25. aprīlis, https://www.eurometaux.eu/media/hxdhepyp/press-release-study-quantifies-metal-supplies-needed-to-reach-eu-s-climate-neutrality-goal.pdf.

3 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1252 (2024. gada 11. aprīlis), ar ko izveido satvaru, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulas (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 un (ES) 2019/1020, (OV L, 2024/1252, 3.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj).

64. uzskata, ka ir vajadzīga holistiska, koordinēta un ilgtermiņa tīkla plānošana visā Eiropas energosistēmā, lai novērstu piegādes ķēdes jaudas trūkumu, un ka šāda plānošana nodrošina ražotājiem būtisku pārredzamību un paredzamību, lai pienācīgi plānotu ražošanas jaudas pieaugumu; uzskata, ka šādai plānošanai jābūt uzticamai un jāveicina arī jauni uzņēmējdarbības modeļi, piemēram, ilgtermiņa pamatnolīgumi un jaudas rezervēšanas līgumi;

65. mudina maksimāli standartizēt galvenās elektrotīkla iekārtas, ciktāl tas ir tehniski iespējams, izmantojot Komisijas, SSO, PSO un nozares kopīgi veikto tehnisko novērtējumu, kas aptver visus sprieguma līmeņus, ar mērķi palielināt ražošanu, samazināt cenas un piegādes laiku un veicināt sistēmu sadarbspēju;

66. uzsver, ka steidzami jārisina darbaspēka trūkums enerģētikas nozarē; norāda, ka saskaņā ar Komisija prognozēm enerģētikas nozarē nodarbināto skaitu vajadzēs būtiski palielināt, lai izvērstu atjaunīgos energoresursus, modernizētu un paplašinātu tīklus un izstrādātu energoefektivitātes, tīkla un citas attiecīgas tehnoloģijas; pauž nožēlu par to, ka 15 dalībvalstīs ir ziņots par elektroiekārtu mehāniķu un atslēdznieku trūkumu, kas palielina SSO un PSO vajadzības pēc personāla; uzsver, ka nolūkā atbalstīt atjaunīgo energoresursu izmantošanu[1], tīkla paplašināšanu un energoefektivitāti enerģētikas nozares darbaspēks līdz 2030. gadam ir jāpalielina par 50 %, un līdz 2050. gadam elektroenerģijas sadalē būs vajadzīgi 2 miljoni papildu darbvietu; prasa īstenot apmācības, prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iniciatīvas, lai novērstu prasmju trūkumu, un par prioritāti noteikt ar tīklu saistītas prasmes; atzinīgi vērtē universitāšu un uzņēmumu partnerības un mērķtiecīgas ES prasmju akadēmijas stratēģiskās nozarēs, tostarp attiecībā uz tīkliem; mudina PO un SSO dažādot savu darbaspēku, tostarp palielinot sieviešu līdzdalību;

67. atkārtoti norāda, ka dalībvalstīm un ES būtu jāsadarbojas, lai pielāgotu attiecīgās prasmju programmas un izstrādātu paraugpraksi nolūkā apmierināt pieaugošo pieprasījumu pēc prasmēm visos izglītības līmeņos, īpašu uzmanību pievēršot dzimumu līdzsvara veicināšanai nozarē;

68. uzsver MVU un ES uzņēmumu izšķirošo lomu tehnoloģiju nozares apgādē elektrotīkla vajadzībām; norāda, ka ir vajadzīga piekļuve cenas ziņā pieejamai elektrifikācijai, ierobežojot ar piegādes ķēdi saistītās izmaksas un nodrošinot kvalificētu darbaspēku;

Atkraste

69. atzīst atkrastes attīstības stratēģisko nozīmi ES enerģētiskās autonomijas, atjaunīgās enerģijas pastiprinātas izmantošanas,

---

[1] Komisijas 2025. gada 5. marta paziņojums “Prasmju savienība” (COM(2025)0090).

noturīgas un rentablas elektroenerģijas sistēmas un klimatneitralitātes mērķu sasniegšanā līdz 2050. gadam; uzsver, ka ir svarīgi pilnībā izmantot piecu Eiropas jūras baseinu potenciālu atkrastes enerģijas ražošanā; uzsver Ziemeļu jūru (aptver Ziemeļu jūru, tostarp Īrijas jūras un Ķeltu jūras, ģeogrāfisko teritoriju) īpašo nozīmi, jo tās piedāvā labvēlīgus apstākļus un vislielāko potenciālu sasniegt līdz 2050. gadam mērķi panākt 300 GW uzstādītās atkrastes elektroenerģijas ražošanas jaudu Ziemeļu jūru enerģētiskās sadarbības satvarā; atzinīgi vērtē šajā jomā sasniegto progresu; uzsver, ka ir jāizstrādā satīklots atkrastes tīkls, tostarp hibrīdsavienotāji, jo īpaši Ziemeļu jūrās, lai pilnībā izmantotu atkrastes potenciālu un uzlabotu elektroenerģijas tirgus integrāciju; aicina Komisiju un dalībvalstis stiprināt reģionālo sadarbību tīkla plānošanā un sadarbību enerģētikas jomā ar ES kaimiņvalstīm, jo īpaši Apvienoto Karalisti un Norvēģiju, visos jūras baseinos, konkrētāk, atkrastes vēja enerģijas attīstīšanas un elektrotīklu plānošanas un ražošanas jomās;

70. uzsver, ka ir vajadzīgs stabils un prognozējams tiesiskais regulējums, kas nodrošina visoptimālāko tirdzniecības kārtību, lai nodrošinātu nepieciešamo ieguldītāju uzticēšanos atkrastes energotīklu un atkrastes vēja enerģijas projektu izstrādes un starpsavienojumu atbalstam, nodrošinot tirgus efektivitāti un efektīvas pārrobežu plūsmas, tostarp ar trešām valstīm; uzsver, ka vajadzības gadījumā ir jāstiprina valstu tīkli, lai maksimāli palielinātu ieguvumus no atkrastes enerģijas; atzīst, ka atkrastes pārvades un ražošanas aktīvu (atkrastes hibrīdu) apvienošana būs efektīvas tīkla sistēmas neatņemama sastāvdaļa, jo tai ir vairākas priekšrocības Eiropas energosistēmas kontekstā, taču tai joprojām trūkst pareiza tiesiskā regulējuma, lai stimulētu nepieciešamās investīcijas;

Sadarbība ar trešām valstīm

71. aicina dalībvalstis pastiprināt sadarbību un koordināciju ar līdzīgi domājošām trešām valstīm, piemēram, Norvēģiju un Apvienoto Karalisti; atgādina, ka elektroenerģijas infrastruktūras attīstīšana nolūkā izmantot Ziemeļu jūru atkrastes vēja enerģijas potenciālu ir ES un Apvienotās Karalistes kopīga prioritāte;

72. uzsver, ka ir vajadzīga pragmatiska un sadarbīga pieeja ES un Apvienotās Karalistes elektroenerģijas tirdzniecībai; aicina Komisiju cieši sadarboties ar Apvienotās Karalistes valdību, lai vienotos par savstarpēji izdevīgu tirdzniecības sistēmu, kas abām jurisdikcijām stiprina piegādes drošību un virzību uz neto nulles emisiju līmeni; turklāt uzskata, ka tirdzniecības sistēmu efektivitāti var vēl vairāk uzlabot; aicina Komisiju konstruktīvi sadarboties ar Apvienotās Karalistes kolēģiem šajā jautājumā;

Tālākie reģioni

73. uzsver unikālās problēmas, ar kurām saskaras ES tālākie reģioni un citas teritorijas, kas nav savienotas ar Eiropas elektrotīklu; uzsver to atkarību no importa un lielo neaizsargātību pret elektroenerģijas padeves pārtraukumiem un ekstremāliem klimata apdraudējumiem; norāda, ka ir svarīgi attīstīt noturīgas un autonomas energosistēmas, attīstot vietējos tīklus un ražojot tīrāku enerģiju; aicina Komisiju Eiropas elektrotīklu paketē pievērsties šo reģionu īpašajām vajadzībām un ierosināt papildu finansiālo atbalstu, lai uzlabotu to energosistēmu autonomiju un risinātu starpsavienojumu trūkumu un plašāku ieguvumu neesamību tīkla pieslēgumu jomā;

°

° °

74. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.